

Wadden- campus 2.0

**Onmisbare motor voor
circulair Ameland**

Van innovatief project naar een betrokken netwerk

Managementsamenvatting

De Waddencampus heeft de afgelopen vier jaar op Ameland een aantal vernieuwingen mogelijk gemaakt. Het samenwerkingsproject tussen de gemeente Ameland en mbo Nordwin College nodigde bedrijven en organisaties uit om samen met studenten van universiteiten, hbo's en mbo's tot slimme(re) oplossingen te komen voor actuele vraagstukken.

Nu de projectsubsidie waarmee de campus is opgericht en ingericht is afgelopen, staat de Waddencampus op een kruispunt. Stoppen of doorontwikkelen naar een zelfstandige organisatie met een grote betekenis voor het eiland. Ondernemers, kennisinstellingen en andere betrokken zien graag een voortbestaan. Ook de Waddencampus zelf wil graag verder. Vanwege de positieve energie bij stakeholders, maar vooral omdat juist nu duidelijk wordt wat de meerwaarde is van de onderzoeken die de campus mogelijk maakt voor het realiseren van een duurzame, circulaire economie. Een transitie waarin Ameland voorop wil lopen. Daarbij brengt de Waddencampus ook een nieuwe, graag geziene doelgroep naar het eiland: jonge ambitieuze studenten en afstudeerders die de wereld van morgen een stukje mooier en beter willen maken.

'Waddencampus 2.0' is een project van Ondernemers Platform Ameland, de Stichting Amelandse Musea, de Amelandse Energie Coöperatie (AEC), Amelandse Product, EnTranCe, de gemeente Ameland en de Waddencampus. Samen willen wij de Waddencampus in anderhalf jaar tijd doorontwikkelen van project naar een betrokken netwerk, dat als duurzame zelfstandige organisatie de motor kan zijn voor de transitie naar een circulair en zelfvoorzienend Ameland. Het Ondernemers Platform treedt op als aanvrager en penvoerder.

Om dat doel te realiseren, ondernemen we de volgende activiteiten:

- We ontwikkelen instrumenten om ondernemers en studenten te ondersteunen en te faciliteren, waaronder een onderzoeksplatform met verschillende tools.
- We brengen bedrijven en studenten/begeleiders samen rond thema's, waaraan we onderzoek koppelen, kansen in beeld brengen en inspirerende sessies organiseren.
- We laten een grondstoffenstroomanalyse uitvoeren voor het hele eiland - en als afgeleide bij vijf bedrij-

ven - als eerste en belangrijke stap naar een circulaire economie

- We zetten samen met bedrijven, één of twee kennisinstellingen een groot onderzoeksprogramma op dat in aanmerking komt voor een van de Europese of landelijke subsidieregelingen die de transitie naar een circulaire economie mogelijk moeten maken.
- We gaan met de NAM / bodemdalingscommissie in gesprek om de organisatie van de bekende NAM-studieweekenden voort te zetten en daarmee de kennisuitwisseling die tijdens deze weekenden tot stand komt te behouden voor Ameland.
- We werken samen met MadNes een onderdeel uit voor hun festival waar de resultaten van onderzoek worden getest en gedemonstreerd.
- We gaan werken aan een stevige profilering om meer ondernemers te interesseren om onderzoek uit te laten voeren en te vernieuwen.
- We gaan polsen op de andere eilanden of er belangstelling is voor een uitbreiding van de Waddencampus-aanpak en rollen die zo mogelijk uit.

Na afloop van het project Waddencampus 2.0, heeft Ameland:

- een zelfstandig netwerk dat zichzelf financieel in stand kan houden;
- een versterkt en verbreed netwerk van ondernemers, organisaties en kennisinstellingen dat vernieuwing op Ameland mogelijk maakt;
- een instrumentarium en digitaal platform die de netwerkorganisatie in staat stellen de gewenste faciliterende en stimulerende rol te spelen;
- een grondstoffenstroomanalyse, als basis voor de transitie naar een circulaire economie.

Waddencampus 2.0 past binnen de regelingen Budget Lokale Innovatie en het lepen Mienskipsfûns:

- Het draagt bij aan de vitaliteit en duurzaamheid van de Amelandse samenleving en maakt kleinschalige, vernieuwende initiatieven mogelijk via een nieuw betrokken netwerk.
- Het draagt bij aan een duurzame economische ontwikkeling.
- Het kan op breed draagvlak rekenen.
- Het kan zonder financiële ondersteuning uit de regelingen niet worden gerealiseerd.

Inhoudsopgave

1. Projectdefinitie: nut en noodzaak	4
1.1 Aan- en inleiding	4
1.2 Probleemanalyse: waarde voor het eiland	5
1.3 Doelstelling en ambitie	5
1.4 Beschrijving	6
1.5 Organisatie	6
2. Projectactiviteiten	7
2.1 Activiteiten	7
2.2 Vervolgambities vanaf 2020	8
2.5 Omgevingseffecten	9
2.6 Wijze van kennisverspreiding	9
2.7 Planning	9
3. Aansluiting doelen Waddenfonds en IMF	10
3.1 Budget Lokale Innovatie	10
3.2 Hoofddoelen Waddenfonds	10
3.3 Aansluiten bij doelen IMF	10
3.4 Overige criteria	11
4. Begroting en dekking	12
4.2. Financiering en dekkingsplan	13
5. Businesscase	14

1. Projectdefinitie: nut en noodzaak

1.1 Aan- en inleiding

De Waddencampus ging in 2015 van start als samenwerkingsproject tussen de gemeente Ameland en het Nordwin College. Het project kreeg vier jaar financiering uit het 'regionaal investeringsfonds' (RIF). In deze vier jaar hebben we gewerkt aan de innovatieve en duurzame ontwikkeling van ons eiland. Ook hebben we bijgedragen aan een versterking en verbreding van de werkgelegenheid en het onderwijs. Als Waddencampus nodigden wij Amelander bedrijven en organisaties uit om samen met uiteenlopende studenten van universiteiten, hbo's en mbo's tot slimme(re) oplossingen te komen voor actuele vraagstukken. Dit heeft het eiland een aantal kansrijke innovaties opgeleverd. Het bracht ook een nieuwe, graag geziene doelgroep naar het eiland: jonge ambitieuze studenten en afstudeerders die de wereld van morgen een stukje mooier en beter willen maken.

Belangrijke winst is ook dat er een netwerk is ontstaan rond de Waddencampus. Nu de RIF-regeling in juni 2019 is afgelopen, staan we voor de vraag hoe we verder willen. Juist nu het project vruchten begint af te werken en het eiland daadwerkelijk kan profiteren van de expertise en innovatiekracht van de kennisinstellingen. We willen de winst van het project niet verloren laten gaan.

Daarom hebben wij als Ondernemers Platform Ameland, Stichting Amelander Musea, Amelander Energie Coöperatie, Amelander Produkt, EnTranCe en gemeente Ameland een projectteam gevormd om de Waddencampus voor Ameland te behouden en door te ontwikkelen tot een betrokken eilander netwerk van ondernemers en organisaties die zich willen inzetten voor een circulair en duurzaam Ameland. Als projectteam hebben we studenten gevraagd onderzoek* te doen naar een duurzame doorontwikkeling van de Waddencampus.

De onderzoeken richtten zich onder meer op de toegevoegde maatschappelijke waarde van de Waddencampus en op het bestendigen van de steun van partners. Ook is er gekeken hoe onze waardecreatie kan passen in een duurzaam businessmodel. Uit de onderzoeken komt een aantal aanbevelingen die de Waddencampus handvatten geven voor realisatie van onze ambities en die ten grondslag liggen aan dit projectplan.

Vitaal en betrokken netwerk

Met het project 'Waddencampus 2.0' willen we de Waddencampus doorontwikkelen tot een breed, vitaal en betrokken netwerk, dat in staat is zelf middelen te genereren voor innovatie op het eiland. Dat doen we door een aantal activiteiten. Zo gaan we op zoek naar een nieuwe partner voor een langdurige verbintenis (universiteit of hbo-instelling) gekoppeld aan een meerjarige rijksregeling of Europese subsidie. Ook willen we vanuit de Waddencampus ondernemers ondersteunen om subsidies aan te vragen voor de toegepaste kennis die zij samen met studenten ontwikkelen. En meer dan voorheen willen we stimuleren en motiveren dat de ontwikkelde kennis wordt toegepast op het eiland. Zo dragen we bij aan vernieuwing en maken we tegelijkertijd de meerwaarde van de Waddencampus in de praktijk zichtbaar.

Wij krijgen veel positieve reacties op ons initiatief. Veel ondernemers en ook de kennisinstellingen geven aan dat ze graag verder willen. Als Ondernemers Platform willen wij niet voor niets de aanvrager zijn voor 'Waddencampus 2.0'. Met dit project kunnen we het bestaande netwerk zo verbreden en versterken dat alle betrokkenen meer kunnen bereiken: één - of mogelijk meer - treden op de innovatieladder stijgen. The next level, zeg maar. Dan heeft de Waddencampus de kracht om de sociaaleconomische duurzaamheid van de Amelander gemeenschap in de breedte te verbeteren.

Potentie benutten

Om de innovatiemotor draaiende te houden voor een serieus circulaire economie op Ameland, de potentie van de Waddencampus 100% te benutten, de organisatie verder uit te bouwen naar een betrokken netwerkorganisatie en daarmee een of meerdere gerenommeerde kennisinstellingen meerjarig aan ons te binden, dienen we zowel bij het Waddenfonds (Budget Lokale Innovaties) als het Iepen Mienskip Fûns een aanvraag in van respectievelijk € [REDACTED],- (BLI) en € [REDACTED],- (IMF). Deze additionele subsidies zijn het komende jaar hard nodig om de Waddencampus 2.0 te realiseren.

1.2 Probleemanalyse: waarde voor het eiland

Voor de komende jaren hebben Ameland en de Waddencampus elkaar nodig. Aan de ene kant om een aantal gedeelde ambities waar te maken (voorop lopen in de energietransitie en ontwikkeling naar een circulaire economie) en aan de andere kant om bij te dragen aan het vinden van oplossingen voor een aantal uitdagingen. Denk aan de demografische ontwikkelingen (vergrijzing en ontgroening) en de eenzijdige werkgelegenheid, c.q. afhankelijkheid van toerisme. Ook is de omgeving per definitie beperkt. Dat betekent dat de innovatieve denkkracht op het eiland zelf op een gegeven moment op is. Nieuwe input is dan nodig om verder te komen.

Voor onderzoekers is een eiland - een afgebakend gebied - ideaal als proeftuin voor nieuwe ideeën en als testgebied. Studenten, maar ook hun begeleiders, brengen nieuwe inzichten en nieuwe invalshoeken. Voor onderzoekers biedt een eiland het grote voordeel dat vrijwel alles goed meetbaar is. Van een grondstoffenanalyse tot het draagvlak voor een innovatie onder de bevolking. Ameland heeft daarvoor een perfecte schaal-grootte. Bovendien is het van de Friese Waddeneilanden het verst in de energietransitie.

De Waddeneilanden hebben de ambitie om de beste plek te zijn om te wonen, te werken en te bezoeken. Daarom wordt ingezet op schone, duurzame en zelfvoorzienende eilanden. De nadruk ligt op het zoveel mogelijk zelfredzaam worden op het gebied van energie, water en grondstoffen. Daarbij bestaat er volop ruimte om te werken met innovatieve pilots. Ameland wil hierin koploper zijn en een voorbeeld van hoe, binnen kleinschalige sociale structuren, de zelfvoorziening in energie, water en grondstoffen kan worden georganiseerd. In het verlengde hiervan moeten de talrijke gasten ontvangen worden op een manier die past bij de status van de Waddenzee als Werelderfgoed. Duurzaam toerisme en het predicaat Waddenzee Unesco Werelderfgoed staan hierbij centraal.

Met de Waddencampus willen wij Ameland helpen zijn ambities te realiseren. Een goed voorbeeld van de rol die wij hierin kunnen spelen is het onderzoek dat studenten van EnTranCe en de Hanze Hogeschool in opdracht van Dorpsbelang Ballum uitvoerden naar het energieneutraal maken van het clubgebouw. Dat geldt ook voor het onderzoek van studenten van de Wageningen Universiteit in opdracht van de Stichting Amelander Musea naar de productie van olie uit lokale gewassen en de onderzoeken naar het verduurzamen van de energiehuishouding van de zuivelboerderij en de bierbrouwerij op het eiland.

1.3 Doelstelling en ambitie

Onze missie is om samen met anderen te werken aan en te experimenteren met (duurzame) innovaties op Ameland. Dit alles moet leiden tot een zelfvoorzienend en circulair Ameland. Daarbij gaat het naast duurzame energie en reductie van CO₂-uitstoot ook om verduurzaming van andere sectoren. Verder staan duurzame economische groei, versterking van het onderwijs en het bevorderen van maatschappelijk ondernemerschap centraal.

Als projectteam gaan we de komende twee jaar aan de slag met de Waddencampus 2.0: een zelfstandige netwerkorganisatie waarin we de goede energie en ervaringen van afgelopen jaren vasthouden en inzetten om Ameland van een duurzame motor te voorzien voor een circulaire economie.

Op die manier is ook de kans reëel dat Waddencampus erin slaagt één of meerdere kennisinstellingen aan zich te binden. Zowel de Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Van Hall Larenstein en Friesland College zien hiervoor kansen via regelingen als Kiem, Raak-SIA en/of een nieuwe RIF. Zo'n project legt een mooie basis voor de financiering voor een aantal jaar. Ook wordt gekeken naar aansluiting bij een mogelijke Regiodeal Waddeneilanden. We gebruiken het komende (overbruggings)jaar om al doende door te ontwikkelen naar een Waddencampus 2.0, die de transitie naar een circulaire economie in de tweede vierjarencyclus een serieuze slinger geeft.

Ambitie voor 2024

Over 5 jaar willen we de Waddencampus hebben ontwikkeld tot een sterk en betrokken netwerk, dat jaarlijks zo'n tien kennis- en onderwijsinstellingen (mbo, hbo en wo) naar Ameland weet te trekken. Als kleine, flexibele, toegankelijke netwerkorganisatie schakelen we gemakkelijk tussen toegepast en wetenschappelijk onderzoek enerzijds en vernieuwende, duurzame ontwikkelingen anderzijds.

De ambitie is ook dat er in 2024 op Ameland jaarlijks zo'n honderd studenten werken aan onderzoeksvragen en ideeën van ondernemers en organisaties op het eiland. Hierdoor ontstaan nieuwe kleine creatieve en technische bedrijven en breiden de bestaande bedrijven in verschillende sectoren hun kennis flink uit. Ook streven we ernaar dat er nieuwe producten en activiteiten zijn ontstaan op het eiland en dat de zorg en het sociaal domein zijn versterkt. Hiervoor werken de projectpartners samen met organisaties als Duurzaam Ameland, MadNes Festival, Innofest, Duurzame Dorpen, Circulair

Friesland, Werelderfgoed Waddenzee en YnBusiness.

1.4 Beschrijving

Wij willen als Waddencampus vooral een inspirerende, verbindende en faciliterende rol spelen. Wij brengen bedrijven, kennisinstellingen en studenten bij elkaar en spelen een sleutelrol in het creëren van een klimaat voor vernieuwing en duurzame ontwikkeling. We doen dat bij voorkeur in opdracht van derden, maar kunnen incidenteel ook als opdrachtgever optreden voor onderzoek (bijv. uit naam van de gemeente Ameland of de provincie Fryslân), met name als dit resultaat oplevert dat als basis kan dienen voor verder onderzoek door bedrijven en organisaties.

Kortom, we willen spil zijn in een betrokken netwerk. Dit definiëren wij als een netwerk waarin belangen worden gedeeld en waarvan de leden bereid zijn om aan dezelfde doelen te werken en met en van elkaar te leren. Om de bestaande projectorganisatie door te ontwikkelen naar een betrokken, zelfstandig netwerk, gaan we het komende jaar aan de slag met de instrumenten en de organisatie die daarvoor nodig zijn. Denk bijvoorbeeld aan (hulp)middelen waarmee we ondernemers faciliteren in de stappen van onderzoek naar implementatie (bijv. advies, netwerk inzetten, subsidies aanvragen). Daarnaast organiseren we themabijeenkomsten en studieweekenden, en zorgen we ervoor dat ondernemers en organisaties op het eiland geïnspireerd en gemotiveerd worden om met ons samen te werken. Voor dit laatste werken we onder meer aan een herkenbare en uitnodigende profilering (zie ook 3 - Projectactiviteiten).

1.5 Organisatie

De Waddencampus 2.0 is een project van de Waddencampus, Ondernemers Platform Ameland, Stichting Amelander Musea, Amelander Energie Coöperatie, Amelands Produkt, EnTranCe en de gemeente Ameland. Zij voeren als projectteam de regie en richten zich daarnaast op de verzelfstandiging van de Waddencampus. Het Ondernemers Platform Ameland treedt op als penvoerder voor het project.

Onder dit projectteam valt een projectorganisatie die de dagelijkse taken uitvoert. Deze organisatie bestaat uit een projectleider, een organisator/projectmedewerker en een onderzoeker/trainee die projecten inhoudelijk begeleiden. Deze medewerkers worden ingehuurd door de Waddencampus. Meer dan de afgelopen vier jaar zet de Waddencampus hierbij in op een programatische aanpak rond kansrijke thema's als circulaire economie en de invoering van de ontwikkelde kennis bij eilander bedrijven om daadwerkelijk een verschil te

maken.

Het eigenaarschap moet zoveel mogelijk bij de gemeenschap liggen, voornamelijk bij de kennisvragen-de partijen. De vragen en behoeftes moeten dan ook vanuit de gemeenschap komen. Door ons te richten op innovatieve vraagstukken, waarvan de uitkomsten ook breed kan worden ingezet, kan de Waddencampus 2.0 ook bijdragen aan het bredere maatschappelijk belang van de hele Waddenregio.

Kennisinstellingen die hun professionals (deels) willen detacheren zijn van harte welkom. Ook willen we enkele (oud) Amelanders die hun sporen in bepaalde sectoren hebben verdiend, als adviseur/ambassadeur inzetten vanuit de expertise die zij gedurende hun werkzame leven hebben opgebouwd.

“Goede nieuwe ideeën uit het onderzoek naar de verduurzaming van ons bierbrouwproces (studenten Van Hall Larenstein- februari 2019) zijn (deels) verwerkt in onze nieuwbouw. Als de Waddencampus meer als netwerk wil gaan werken, sluit ik me graag aan. Als je samen met anderen over een circulaire economie op Ameland praat, ontstaan er nieuwe ideeën.”

Eva Visser, eigenaresse bierbrouwerij Ameland

2. Projectactiviteiten

2.1 Activiteiten

Om de huidige Waddencampus door te ontwikkelen tot een zelfstandige netwerkorganisatie (2.0-versie) die na afloop van dit project voortzicht heeft op voldoende financiering om door te kunnen, ondernemen we de volgende activiteiten:

× Instrumenten

We ontwikkelen instrumenten om ondernemers en studenten te ondersteunen en te faciliteren. Hiervoor passen we de huidige website dusdanig aan dat deze past bij de nieuwe organisatie en kan worden ingezet als onderzoeksplatform. De vernieuwde website biedt onder meer tools voor onderzoek, zoals een online enquête, waarmee ook panels voor onderzoek kunnen worden opgebouwd. Ook informeert de website ondernemers over mogelijkheden voor financiering van de onderzoeken die zij via de Waddencampus door studenten laten uitvoeren en/ of de toepassing van de resultaten van die onderzoeken.

× Themaregisseurs

We gaan bedrijven en studenten/begeleiders rond bepaalde thema's samenbrengen, onderzoeken koppelen, kansen in beeld brengen en inspirerende sessies organiseren om projectinitiatieven te stimuleren. Het eerste thema dat we op deze manier gaan oppakken is circulaire economie.

× Grondstoffenstroomanalyse

Wij willen een sleutelrol spelen in het realiseren van een circulair en zelfvoorzienend Ameland. Om deze ontwikkeling en dit thema een goede start te geven, geeft de Waddencampus opdracht voor een grondstoffenstroomanalyse voor het hele eiland. Daarmee voorzien we in een belangrijke basis voor de transitie. Hieraan gekoppeld bieden we vijf ondernemers de mogelijkheid een eigen maatwerkanalyse te laten opstellen voor hun bedrijf of voor een nieuw product. Zo laten we zien hoe de grondstoffenstroomanalyse kan worden toegepast en stimuleren we het gebruik van de resultaten.

× Projectaanvraag

Er zijn op dit moment veel subsidieregelingen die ondernemers en kennisinstellingen ondersteunen om de transitie van de economie naar circulair mogelijk te maken. Wij willen het komende jaar samen een aantal

bedrijven op Ameland of met een binding met Ameland en één of twee kennisinstellingen projectideeën verzamelen en één initiatief uitwerken tot een grote, meerjarige subsidieaanvraag. Deze activiteit wordt niet meegenomen in de begroting van dit project, maar we noemen haar hier wel, omdat ze van belang is voor de continuïteit van de organisatie en omdat het een goed voorbeeld is van de rol die we als Waddencampus op Ameland willen spelen.

× Studieweekenden

Tot voor kort organiseerde Natuurcentrum Ameland in samenwerking met de NAM regelmatig kennisweekenden op Ameland, gekoppeld aan het bodemdalingsonderzoek. Zij hielden tijdens deze weekenden excursies rond een bepaald thema, waarbij zij ook gastsprekers uitnodigden. Nu de drijvende kracht bij de NAM dit door omstandigheden niet meer kan organiseren, willen wij zijn rol overnemen om de weekenden en de waardevolle kennisdeling die hierdoor mogelijk worden gemaakt voor het eiland te behouden en tegelijkertijd zichtbaar invulling te geven aan onze faciliterende rol.

× Festivaldemo

In samenwerking met MadNes festival wordt een programmaonderdeel uitgewerkt waar Waddencampus innovatieve en circulaire toepassingen kan demonstreren (in 2019 heeft MadNes bijvoorbeeld urine omgezet in drinkwater voor groene thee).

× Profileren en versterking netwerk

Voor een duidelijke profilering op het eiland en om ondernemers en studenten en begeleiders met elkaar in contact te brengen organiseren we vier keer een inspiratie-avond of mini-symposium waar resultaten van onderzoeken worden gepresenteerd, successen gedeeld (laten zien wat werkt) en waar bedrijven zien wat samenwerking met studenten kan opleveren.

Hiervoor zoeken we verbinding met bestaande evenementen die al veel ondernemers trekken en die in lijn liggen met de doelen van de campus. Goede voorbeelden hiervan zijn de inspiratieavond circulaire economie en de Elfwegentocht on tour die Ameland voorjaar 2019 aandeed.

“De installatietechnische aanbevelingen van de studenten (Werktuigbouwkunde Hanzehogeschool- juni 2019) voor mijn zuivelproces heb ik al grotendeels verwerkt.”

Kars Blokker, eigenaar Zuivelboerderij Ameland

Om studenten voor onderzoek op Ameland te interesseren, zijn we aanwezig op festivals en nemen we deel aan bijvoorbeeld voorlichtingsmarkten van kennisinstellingen. Daarnaast gaan we ook bij kennisinstellingen/lectoraten in gesprek om te kijken of en op welke thema's samenwerking mogelijk is.

Verder willen we ook via social media, de mediakanalen van onze partners en de lokale pers meer bekendheid geven aan de Waddencampus. Daarin spelen de onderzoeken van de studenten een belangrijke rol. Zij zijn aanleiding voor berichten en posts. Daarnaast hebben we ook met de bijeenkomsten en studieweekenden voldoende te melden en via sociale media te delen.

× **Waddenbrede living labs**

Tot slot maken we komend jaar een start met de realisatie van onze ambitie om uiteindelijk samen met de andere eilanden tot een waddenbrede 'Waddencampus-aanpak' te komen. Hiervoor organiseren we begin 2020 een eerste kennismakingssessie voor festivals, onderzoekers, ondernemers en beleidsmakers van alle Waddeneilanden die actief bezig zijn met een duurzame transitie. We inventariseren de ideeën en mogelijkheden voor een gezamenlijke aanpak. Het doel is de kracht van de wadden als innovatieregio te versterken, waarbij ruimte wordt gelaten voor de 'specialismen' en eigenheid van alle eilanden en deelnemers. Een eerste oriënterende belronde leverde voldoende positieve feedback op om dit op te pakken. We betrekken hierbij ook bestaande initiatieven die zich met onderwijs(ont-

wikkeling) bezig houden. Waaronder Texel Academy*, Ameland Academy, koksopleiding Terschelling en Energy College.

2.2 Vervolgambities vanaf 2020

Na een jaar - ter overbrugging van de onlangs afgelopen RIF-regeling en een nieuwe meerjarige samenwerking met kennisinstellingen - moet de organisatie zover zijn dat zij zichzelf kan bedruipen. Hiervoor wordt in 2020 een subsidie aangevraagd voor een meerjarig, omvangrijk project. Daarnaast lukt het de Waddencampus steeds vaker om onderzoek te doen met budget dat door individuele ondernemers of door samenwerkingsverbanden van ondernemers wordt ingebracht (bijvoorbeeld via subsidieregelingen voor het MKB).

Ondertussen gaan we door met het verder ontwikkelen van het instrumentarium, waaronder de website en krijgen de bijeenkomsten steeds meer hun eigen dynamiek. Door de keuze van sprekers en onderwerpen weten we ook jonge eilanders te trekken, die weer hun eigen netwerk meenemen.

Of het ook gelukt is tot een waddenbrede aanpak te komen, is nu nog niet te zeggen. Dat hangt af van de eerste inventarisatie van wensen en behoeften. In ieder geval zijn de banden met de andere eilanden wel aangehaald en weten we elkaar te vinden als er een vraag binnenkomt op een gebied waarmee een ander eiland al veel ervaring heeft.

2.5 Omgevingseffecten

Met de toegepaste kennis die dankzij de Waddencampus 2.0 wordt ontwikkeld, kunnen ondernemers versneld bijdragen aan een circulair en zelfvoorzienend Ameland. Maar de oplossingen die worden gevonden worden ook gedeeld waardoor ze een bredere impact kunnen krijgen. Daarmee draagt het project bij aan het beperken van het gebruik van schadelijke stoffen en biedt het kansen om de economie van Ameland – en de andere Waddeneilanden – te versterken. Het is dus goed voor planet en profit. Doordat ook onderzoek wordt gestimuleerd dat maatschappelijke opgaven op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid, toeristische druk, gezondheid en welzijn kan helpen oplossen, is het ook goed voor de bewoners van Ameland.

2.6 Wijze van kennisverspreiding

Alle kennis die via de Waddencampus 2.0 wordt ontwikkeld wordt volledig gedeeld via de website, met uitzondering van toegepaste kennis die in opdracht van en betaald door bedrijven wordt verkregen. Hiervoor geldt dat deze kennis zo wordt gedeeld dat de versterkte concurrentiepositie van de bedrijven die hierin hebben geïnvesteerd, niet wordt geschaad door de ken-

nisdeling. Wanneer dit onderzoek mogelijk is gemaakt door subsidies, gelden de regels voor kennisdeling van de subsidieregeling.

2.7 Planning

Zodra de aanvragen voor financiering bij het BLI en IMF zijn ingediend, gaan de projectpartners aan de slag met de voorbereiding. Deze werkzaamheden worden echter niet meegenomen in de begroting. De looptijd van het project begint dus nadat duidelijk is of het project wordt gehonoreerd door de fondsen.

In de zes kwartaal daarna moet de Waddencampus zich hebben ontwikkeld tot een zelfstandige netwerkorganisatie. Dat wil niet zeggen dat de activiteiten dan eindigen. Zo zal de website steeds verder worden uitgebreid met handige tools en met nieuwe onderzoeksresultaten.

Na anderhalf jaar wordt de opzet van de organisatie geëvalueerd. Op basis hiervan wordt onder meer gekeken of de frequentie van de bijeenkomsten en studieweekenden voldoet of moet worden bijgesteld.

Projectactiviteiten	voorbereiding*	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw	5e kw	6e kw
Ontwikkelen website							
Vullenwebsite							
Ontwikkelen online tools voor ondernemers en onderzoekers/studenten							
Grondstoffenstroomanalyse							
Grondstoffenstroomanalyse bij 5 bedrijven							
Organiseren bijeenkomsten rond thema (mini-symposia, evenementen ed)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Organiseren studieweekenden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Festival demo							
Profilering							
Verbreding naar andere Waddeneilanden							
Verzelfstandiging Waddencampus							
Evaluatie							

Duurzaamheid is voor de toekomst. En daar moeten we studenten bij betrekken.

Johan Kiewiet, directeur Amelander Energie Coöperatie

3. Aansluiting doelen Waddenfonds en IMF

3.1 Budget Lokale Innovatie

Bij het door ontwikkelen en langdurig borgen van de Waddencampus gaat om het om het benutten van lokale initiatieven die sociaaleconomisch bijdragen aan de vitaliteit en duurzaamheid van de Amelandersamenleving. Daarbij gaat het om onderzoek en oplossingen voor praktische vraagstukken van ondernemers en organisaties en de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving. Deze lokale innovaties dragen bij aan de leefbaarheid voor eilanders en bezoekers. Maar dat is niet het enige. Het belang van de Waddencampus 2.0 vertaalt zich ook naar de betrokkenheid van de Amelandersbevolking, van wezenlijk belang voor de duurzame ontwikkeling van het waddengebied. Als netwerk van lokale initiatiefnemers wil Waddencampus 2.0 kleinschalige, vernieuwende initiatieven stimuleren, mogelijk maken en uiteindelijk ook realiseren.

3.2 Hoofdoelen Waddenfonds

Waddencampus 2.0 stimuleert en faciliteert duurzame vernieuwing, met extra aandacht voor de transitie naar een circulaire economie, waarin hij een sleutelrol wil spelen. Daarmee draagt hij bij aan een duurzame ontwikkeling in het Waddengebied (hoofddoel C: bijdragen aan een duurzame economische ontwikkeling, dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddengebied en de direct aangrenzende gebieden).

Het project tast de kernwaarden van het gebied niet aan en past binnen de uitgangspunten van het Waddenfonds. Het draagt vanuit de aard van de onderzoeken bij aan een duurzame ontwikkeling. Het is waddenspecifiek omdat het de kenmerken van Ameland (en de overige Waddeneilanden) inzet en benut voor onderzoek (proeftuinen voor vernieuwing). Het is ook additioneel. Zonder bijdrage uit het BLI is de Waddencampus niet in staat om zich te ontwikkelen tot zelfstandige netwerkorganisatie en gaan de opgedane kennis en ervaring, incl. het opgebouwde netwerk, verloren. De ontwikkelde kennis is innovatief en opschaalbaar (deze kennis wordt ook beschikbaar gesteld aan derden, zie 3.6). Of de Waddencampus integrale oplossingen zal aandragen, hangt af van de onderzoeken. Dat ligt wel in de lijn der verwachting, maar daarover kan nu nog niet iets met zekerheid worden gezegd.

3.3 Aansluiten bij doelen IMF

Waddencampus 2.0 draagt op verschillende manieren bij aan de leefbaarheid op Ameland:

- het draagt bij aan verbreding van de economie, waardoor het voor jongeren aantrekkelijker wordt om op het eiland te blijven of na een opleiding op de vaste wal terug te keren, daarmee gaat het project de ontgroening tegen;
- de Waddencampus stimuleert onderzoek naar maatschappelijke opgaven op het eiland als vergroening en vergrijzing en duurzaam zorgaanbod;
- het project versterkt en verbreedt netwerken op het eiland en betreft daarbij ook groepen die nu nog niet zijn aangesloten bij duurzame ontwikkelingen op Ameland.

Bedrijven, organisaties en kennisinstellingen onderschrijven het belang van de doorontwikkeling van de Waddencampus voor hun eigen organisatie en voor het eiland. Het project mag rekenen op een breed draagvlak en wordt uitgevoerd door een breed projectteam.

Het project is ook haalbaar en uitvoerbaar. In de eerste vier jaar van de Waddencampus is ervaring opgedaan, waarop in dit project kan worden verder gebouwd. Wij kunnen daardoor een reële inschatting maken van de tijd en capaciteit die nodig is om de Waddencampus 2.0 te realiseren. Daarbij zijn de ideeën onderbouwd in twee onderzoeken die studenten voor ons hebben uitgevoerd, waarin een aantal voorwaarden voor een

succesvol vervolg worden aangegeven, die in het projectplan zijn meegenomen. Na afloop van het project kan de Waddencampus als zelfstandige netwerkorganisatie blijven bestaan. Er is dus sprake van een voortdurende situatie, waaraan voortdurende activiteiten zijn gekoppeld, zoals themabijeenkomsten en studieweekenden.

Het project versterkt en verbreedt netwerken van ondernemers, organisaties en kennisinstellingen op Ameland. De Waddencampus stimuleert en motiveert tot samenwerking rond bepaalde thema's en in het bijzonder in de transitie naar een circulaire economie op het eiland. Daarmee levert het project ook een bijdrage aan natuur en milieu.

Het project is op twee manieren vernieuwend: het stimuleert en faciliteert innovaties en het werkt aan een voor Ameland nieuw betrokken netwerk waarin onderwijs, overheid en ondernemers/organisaties (Triple Helix) gezamenlijk optrekken. Dit is een voor het eiland nieuwe vorm van samenwerken, waarvoor het delen van belangen en het samen doelen willen halen en van en met elkaar leren als uitgangspunt en voorwaarde geldt.

3.4 Overige criteria

× Eilanden op eigen kracht:

Volledig zelf voorzien in de behoefte aan energie en water is een onderwerp dat alle eilanden aanspreekt en bijdraagt aan het internationaal op de kaart zetten van dit unieke stukje Nederland. De schaal van de eilanden maakt het realistisch om die zelfvoorzienendheid op termijn te realiseren.

Daarom zet deze majeure opgave in op het door ontwikkelen van schone, duurzame en zelfvoorzienende eilanden. De nadruk ligt op het zoveel mogelijk zelfvoorzienend worden op het gebied van energie, water en grondstoffen. Daarbij bestaat er volop ruimte om te werken met innovatieve pilots. Het streven is dat de Waddeneilanden een voorbeeld zijn van hoe, binnen kleinschalige sociale structuren, de zelfvoorziening in energie, water en andere grondstoffen kan worden georganiseerd. In het verlengde daarvan moeten de talrijke gasten ontvangen worden op een manier die past bij de status van de Waddenzee als Werelderfgoed. Ameland wil hier graag koploper zijn en Waddencampus 2.0 wil daarbij serieus aan bijdragen.

× Opgavennotitie Friese Waddeneilanden (Streekwerk):

In 2013 maakten de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de Friese Waddeneilanden afspraken over het gezamenlijk voorbereiden en uitvoeren van projecten en netwerken op de eilanden. Alleen al via het lepen Mienskipsfûns werden sindsdien meer dan 200 initiatieven door en voor de eilanders gemeenschappen ondersteund. Dit partnerschap wordt de komende decennia voortgezet waarbij nog sterker wordt ingezet op toekomstbestendige, vitale en zelfvoorzienende eilanden. Duurzame ontwikkeling – zowel maatschappelijk, ecologisch als economisch – staat daarbij voorop. De Stuurgroep Streekagenda Waddeneilanden onderstreept deze aanpak, waarbij ook voortzetting en door ontwikkeling van de Waddencampus wordt gezien als een opgave.

“Het ontwerp van studenten voor ons duurzame clubhuis (Hanzehogeschool via EnTranCe – januari 2019) hebben we één op één ingediend als bouwaanvraag. Wij zouden in de toekomst zeker weer gebruik maken van de Waddencampus als we een vergelijkbare vraag hebben.”

4.2. Financiering en dekkingsplan

De totale begroting van het project is € [REDACTED]. Hiervan gaat € [REDACTED] naar uren. Daarmee blijft dit aandeel onder de verplichte 50%. Hierbij inbegrepen zijn ook de uren voor het organiseren van de studieweekenden en de opzet van Waddenbrede Living Labs.

De gemeente Ameland bekostigt de projectleider en stelt een bedrag beschikbaar voor de huur van de

ruimte. De overige partners dragen met name bij in kind door onbezoldigd voor het project te werken.

Van bedrijven wordt verwacht dat zij een gezamenlijk een bijdrage leveren van € [REDACTED] voor de vijf grondstoffenstromanalyses bij een bedrijf en de (inspiratie)bijeenkomsten. Vanuit het onderwijs wordt € [REDACTED] bijgedragen aan reis- en verblijfkosten voor studenten.

“Het onderzoeksrapport (WUR -juni 2018) heeft ons erg geholpen in het proces om oliehoudende zaden te verwerken tot Amelanders streekproducten. Het is goed dat er op Ameland een mogelijkheid is om dit soort onderzoek te doen. Ik ben niet voor niets betrokken bij het project dat de Waddencampus verder wil ontwikkelen. Het levert kansen op.”

Joop de Jong, directeur Stichting Amelanders Musea

5. Businesscase

Het doel van het project Waddencampus 2.0 is dat de Waddencampus na beëindiging van het project bestaansrecht heeft als zelfstandige organisatie. Naast de uitvoering van projecten, is het organiseren van een betrokken netwerk daarom een belangrijk onderdeel van dit project. Uit het onderzoek naar een duurzaam businessmodel voor de Waddencampus (zie ook pag. 7), kwam het opbouwen van een dergelijk netwerk als belangrijke voorwaarde voor continuïteit naar voren. Aan die voorwaarde is bij afsluiting van het project voldaan.

Naast het netwerk is ook een nieuw groot project van belang als basis voor de financiering van de Waddencampus. Circulaire economie is een speerpunt in het beleid van zowel Europa als de Rijksoverheid. Dat komt terug in een aanzienlijk aantal regelingen waarop de Waddencampus met een project binnen dit thema kan inschrijven. Het is zeer waarschijnlijk dat een groot onderzoek vanuit de Waddencampus hierop aanspraak kan maken.

Verdere financiering zal onder meer komen uit opdrachten van ondernemers, die wij zullen ondersteunen in het gebruik maken van de regelingen die er zijn voor het MKB. Het Ondernemers Platform verkent de mogelijkheden van een ondernemersfonds waarbij een bijdrage aan de Waddencampus ook denkbaar is. Daarnaast zijn er ook al gesprekken gaande met de afdeling Techniek van het Friesland College over het opzetten van een opleiding op het eiland (vergelijkbaar

met de net opgerichte Ameland Academy voor de Horeca), waarvoor het Friesland College deels al middelen beschikbaar heeft. Ook dit draagt bij aan een goede financiële basis voor de Waddencampus na beëindiging van het project.

Ook krijgen wij vanuit andere projecten al signalen dat zij graag onderzoeksvragen bij ons willen neerleggen, wanneer de Waddencampus blijft bestaan. Deels worden hiervoor in de begroting van deze projecten als middelen voor onderzoek gereserveerd. Tot slot zijn de Waddeneilanden bezig met een aanvraag voor een re-giodeal. De kans is reëel dat die er komt. Ook die biedt veel kansen voor de Waddencampus.

Met de hierboven beschreven spreiding van inkomsten, gaan wij ervan uit dat de Waddencampus in 2021 minimaal over de middelen kan beschikken die nodig zijn om zelfstandig te opereren (wij gaan hiervoor uit van € [redacted] op jaarbasis) en zowel onderzoeken in opdracht als eigen onderzoek zal kunnen blijven uitvoeren met studenten en kennisinstellingen. Daarbij zijn wij ervan overtuigd dat naarmate het aantal onderzoeken toeneemt, ook de naamsbekendheid en daarmee de vraag naar de diensten van de Waddencampus zal toenemen. Niet in de laatste plaats omdat Ameland - zoals ook uit het onderzoek naar een duurzaam businessmodel kwam - een grote collectieve betrokkenheid kent een gedeelde ambitie om voorop te willen lopen in transities.

“Onderzoek en enthousiasme van studenten (werktuigbouwkunde Hanzehogeschool – juni 2019) hebben de ambitie voor een duurzame voetbalaccommodatie versterkt. Het zou mooi zijn als het lukt om met de Waddencampus 2.0 niet alleen meer ondernemers te helpen met dit soort vragen, maar ook jongeren te interesseren om hier te komen werken omdat er uitdagend werk is.”

André de Jong, voorzitter voetbalvereniging Geel Wit